

BARNDOMSKUSTEN.

Dagar i barndomens högsommarfrid, häga, lysande klara, när vikens banor vid lågattenstid glänste lockande bara, om pojkar vadade ut, — en skara vännar i lek och strid.

Soal och len viken gnolade, Ebbande vågorna spolade sanden så vit och ren. Vi jagade madrigt bäljarna i puter tornet, och djupa långflydda "höljorna" vi fruktade ej.

Högsomradagar, — en solgyltne glans på klara, lysande vågors dans, på barndomens lekar i fjärdan, — ren och skär den är och förblir mitt ljusaste minne i världen.

CUSTAF ULLMAN.

Kvinnorörelsen i Japan.

Japan har i alla avseenden utvecklat hastigt under de senaste åren. Åren, berömda tygerna signaturen Young Shook Chai i St. D. Vi tilläta oss citera en del av artikeln, vars innehåll är av intresse särskilt för kvinnorna inom västerländsk arbetsreläas.

På föredömligaste undervisning utbygdes modern kapitalism och utilitarism. Men det stora hindret för Japans framstegande var den kvinnliga hälften av dess invånare, kvinnorna. När man reformerade skolsystemet tilläts kvinnorna gå i skola och utbildas sig högst till småskollärarinor. Förut fingo japanska kvinnor leka lära sig annat än tecceremoni och kvinnofideln Gahi-Haras bok, som kallas "den stora läran för japanska kvinnor" och lär i tjugo punkter hur en kvinna skall tjäna sin man.

T. ex.: "En kvinna skall ödmjukt dyrka sin man, lyda honom, oftra allt för honom, aldrig motstå honom och aldrig klaga på något sätt. Hon skall stiga upp tidigt på morgnarna, styra hemmet, arbeta, men gå till vila först sent på natten. Hon skall aldrig tänka på sig själv utan alltid tänka på manens lycka och bejda till himlen om hans eviga liv. Mannen är hennes herre o. s. v."

Den här berövade den japanska kvinnan helt och hållet hennes frihet och rätt. Inom hemmet måste hon betrakta mannen som halv gud och t. o. m. kalla honom herre och Mästare, men manen kallade henne vid namn.

Den här berövade den japanska kvinnan helt och hållet hennes frihet och rätt. Inom hemmet måste hon betrakta mannen som halv gud och t. o. m. kalla honom herre och Mästare, men manen kallade henne vid namn.

Dr. L. K. LEIGH, 177 N. State St., D. 14, Chicago, Ill.

Värdefull Svensk Bok FRITT!

Varje man borde skäns efter ett exemplar av den intressanta och lärorika SVENSKA RÄDGIVAREN "GODA RAD"

Den här berövade den japanska kvinnan helt och hållet hennes frihet och rätt. Inom hemmet måste hon betrakta mannen som halv gud och t. o. m. kalla honom herre och Mästare, men manen kallade henne vid namn.

En Trogen Rådgivare och en Verklig Skatt är RÄDDNINGEN ANKÄRET. Svenska bok klar, lärorik, med många illustrationer, hande läsa av både kvinnor. — Det är av värd för folk som vill ha ett bra råd, eller som vill ha ett bra råd. — Det är av värd för folk som vill ha ett bra råd, eller som vill ha ett bra råd.

M. A. Ericus Remedy Co. 185 Pearsall Ave., JERSEY CITY, N. J. Tillsammans 1880 i samlighet med kongresslagarna för undertryckandet av kvinnorörelsen. Var och en vill ha Svenska Canada-Tidningen.

UNGA MAN. — "LIVETS HEMLIGHETER". — N. ROSENBERG CO., 117 N. Dearborn St., Room 207, Chicago, Ill.

de tyngsta och svåraste ord. — Men reaktionen kom och bevisade att även de japanska kvinnorna ha fått frihetens utveckling under förändringens inflyttande. Den nya förhållanden utövade ett mycket stort inflyttande på de japanska kvinnornas elevationer. Självständigheten överstämde John Stuart Mill's bok "The Subjection of Women". Den uppväckte stark opposition mot de tjugo punkterna i Gahi-Haras bok och därmed uppmärksammades läsarna för kvinnans frihet.

Ar 1913 samlades några litteraturintresserade kvinnor om utgivandet av en tidskrift. Det var den första kvinnotidningen i Japan. Redaktör för denna tidskrift var frihetskämpen Itô-No. Hon kritiserade med skärpa tidens samhällsform, moraliska förutsättningar och lagar. Itô-No har gjort all sin energi för den japanska kvinnans frihet och för att förbättra hennes ställning. Men märk detta: trots allt mörkades hon och hennes man och deras lille son av en landsman, en general, därför att hennes man var anarkist.

Emellertid — under och efter världskriget gick japansk kapitalism hastigt framåt, och plötsligt ökades massan av arbetare. Dessa arbetare ställning var svår, med en arbetstid upp till 12-14 timmar och med usel avlönning. Men arbetarkonflikterna samlades och stiftade en förening på svenska ungefär "Kamraternas klubb". Genom den försökte de förbättra sin ställning och år 1922 avslöt sig denna klubb till arbetarförbundet med nära 1.000 medlemmar. Samma år i oktober öppnades arbetarkongressen i Tokio och många arbetarklassens kvinnor stodo i talerstolarna och förkunnade sin frihet och rätt.

Så är det kvinnans utbildningsproblem i Japan. Flickskolans grundmål var att uppfostra flickor till goda hustrur och mödrar. Den rent intellektuella utbildningen blev åsidosatt utom för lärarinnor. År 1922 bildade lärarinnor en förening och förkunnade kvinnans rätt till högre utbildning vid samskolor och universitet. Men ännu har det icke fört till något resultat. För närvarande tillåts studenternas att studera vid universiteten, men de få icke samma betyg som männen, fastän de äro lika duktiga i sina studier.

År 1924 sammanslöt sig de fyra hundra utslutna studenterna i Tokio, bildade en förening och insände en petition till skolestyrelsen med förord på full likställighet i fråga om uppfostran.

"När katten är borta dansa rättorna på bordet". Eller: Varför skall man alltid behöva gå kryppvägar?

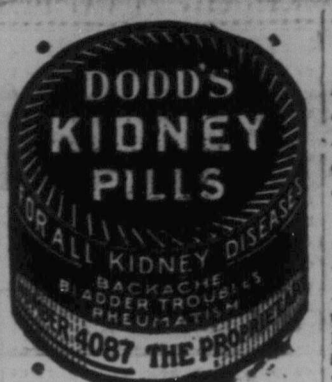
För ett par veckor sedan publicerades i S. C. T. A. sikan 4 under rubriken "Uppifrån och nedifrån" ett litet meddelande om nordmannens 17-majfest. I detta meddelande fram-

Till talare hade bl. a. inbjudits generalsekretären för Nordmannen i Kanada (Canada, past. O. H. Valby och pastorn vid Norska Lutherska Kyrkan i Winnipeg, P. C. Haaland. Men som herrar pastorer naturligtvis förordades icke vilja deltaga i en dansafest som avslutning på en nationell fest, beslöts den synnerligen genialiska festkommittén att ordna festen på så sätt att klockan 8 skulle 17-majfesten börja och klockan 10 skulle den vara över. Klockan 10:30 skulle så en dansafest taga sin början för att vara över klockan 12 (7). På så sätt höjdes man icke behöva komma i kontakt med kyrkofolket och heller icke stöta herrar pastorer eventuella motvilliga för dans.

Man kryper alltså som katten omkring het eröt och begagnar allsammans smygvägar för att locka och pecka folk till att komma på en fest.

Något mera simpelt ha vi aldrig hört talas om förr. Det hela verkar kryper och byskleri i stället för att man inom styrelsen för en norsk nationalförening åtminstone borde få se bevis på vad uppriktighet är. Och så, när denna sak visserligen i fördräkt ordlaga, men dock i fullt begrundade satser relateras i en tidning, då opponerar man sig, då bröstar man sig och ställer sig upp som förkämpar för Nordkorn, för samning och ärlighet. Detta är alltså ett utslag av norshet, möjligen inspirerat av några myndighet inom N. F. C. vilket vi äro övertygade om att majoriteten av det norska folket absolut tar avstånd ifrån. Ty norsken i gemmen är lyckligtvis icke behäftad med sådana krypande tendenser att försöka tjäna alla och tillfredsställa alla.

Herr Sorli, eller vad han nu heter, detta praktexemplar för en sekretär inom Nordmannenförbundet, bör

De underbara medicinska ingredienser som återfinnas i Gin Pills verka direkt på njurarna, rena urinen, hela och rensa de inflammerade delarna, stärker blodet och ger det ny kraft samt giver patienten fullständigt bot för alla slags njurlidande och blodsjukdomar.

50c. per ask hos apotekarna.

höll "Ceres" att det fanns anledning att gratulera de norske, som kommit så långt i intellektuell utveckling att de under en prästmannas ledning kunde arrangera en nationell festafest, vid vilken dans toke var portförbudet som något moraliskt vederstyggligt.

Detta meddelande, vilket av en person som någon uppåtstående förmåga och en aldrig så liten insikt i det svenska språkets icke allt för svårslösta mysterier, helt naturligt upptas som ett erkännande och icke som en huvudsak kritik, har emellertid blivit föremål för en synnerligen uppbrott normpans mer eller mindre dryga uttalanden i en skrivelse till redaktionen.

En tidning bör ju främst vara människovänlig och "Ceres" känner sig manad att vara så även i detta fall, ty skulle vi verkligen vilja giva offentligheten åt en viss mr. Sorli's urfångna skrivelse, skulle folk säkerligen allt för mycket skrika åt ett så framsittande mänskligt inomblickande föremål, kan förgå sig så totalt att han handlar förest, tänker och i detta speciella fall äro sedan, Herren ber oss emellertid i en privat skrivelse meddelat att pastor Valby icke var med programmet att göra — och det hava vi naturligtvis icke något emot.

För självtvetylheten i frågan återstod att ordnades, varvid Åland sammanfördes med det egentliga Finland till ett landsbudsbyrå och ledes under landsbudsbyråns i Åbo. Vid fredsdagen år 1869 avträdde Åland jämte Finland och en del av Västerbotnen till Ryssland, och därmed hade Ålands ödestimma för långa tider slagit. Med sorg och misströstan såg dess svenska folk mot kommande dagar. På nya ökända banor fann det sig tvungnet att, sammanlänkadt med Finland, vandra under den ryska dödsfästens ok. Trunget att höja sig under våldet skulle Ålands östas folk likväl aldrig glömma det gamla kända moderlandet, aldrig förgåta de stolta, vackra minnen, som trots allt bundo det samman med Sverige. En ny tid hade emellertid randats, och folket fann det klokt att tillvärdare resignera.

Världskriget var i mer än ett avseende av epokgörande betydelse för Åland och dess folk. Ålands östas stora strategiska betydelse hade till följd att ryssarna i försvars- och sannolikt även i anfallslyste besatte ölandet med militär och där uppförde befästningar. Gärna undgingo visserligen att i närmvarid grad direkt utsättas för krigets ödelagelse. Men ryssarna själva foro tidtals fram där som fiender. Den fredliga befolkningen betungades med dagsverken för krigsändamål och med godtyckliga utskrivningar. Den privata ägaranderten kränktes, friheten i hemmen stördes, stölder och brott voro talrika och upprörande mord begingos. Det kan under sådana omständigheter icke förväntas, att det medfödda aldrig helt utlocknade rysshatt hos befolkningen äro uppfamnade. Och på samma gång vaknade åter hos Ålands östas den gamla kära tanken att förena gärna med Sverige.

När under senare hälften av år 1917 de ryska välsedden gingo över alla gränser, när vid denna tid moerkovtorna reddo sig att bränna Ålands gårdar och byar, brant folket till lamod definitivt. Åland beslöts att gå sitt öde i egen händer. I augusti 1917 samlades således i Finström representanter för de Ålandska kommunerna och beslöts att en delegation "bringa den svenska regerings och representationens kännedom, att på grund av särskilda orsaker den Ålandska befolkningen liv-

ligt östundade sina öars förening med Sveriges rike". Av mellankommande hinder blev detta beslut icke omedelbart verkställt. Det kom först några månader senare till utförande. Ungefär samtidigt med Finlands självständighetsförklaring anställdes på Åland en folkomröstning, varvid ölandets inbyggare så gott som enhälligt uttalade sig för återförening med det gamla moderlandet. Ålandstolkets nu öppet deklarerade önskan framfördes genom en deputation till Sveriges kongung, som i sitt svar den 2 februari 1918 uttalade den förhoppningen, att det skulle lyckas Sveriges regering att i samförstånd med Finland bringa framgång åt Ålandningarnas strävanden.

Det gick dock icke så. Frågan härsköts ock till Nationernas förbundsråd, som efter lång tvekan den 24 juni 1921 dekreterade, att Åland även framtigt skulle förbliva politiskt förenat med Finland. Dock erhöll ölandet en viss grad av självstyrelse, och internationella garantier gavs för bevarandet av dess svenska karaktär. I anslutning till Förbundsrådets beslut erattes 1856 års konvention den 29 oktober 1921 med en internationell överenskommelse, rörande Ålands östas neutralisering. Den är undertecknad av Finland, Estland, Lettland, Polen, Tyskland, Danmark, England, Frankrike och Italien.

Ålands självstyrelse är fastställd i lagarna av den 6 maj 1920 och 11 augusti 1922, vilken senare är utfärdad i överensstämmelse med Finlands den 24 och 27 juni i Genève avgivna och i Nationernas förbunds råds protokoll intagna förbindelse. Denna autonomi består med grundlagshelgd och kan icke ändras annat än med Ålandningarnas eget medgivande. Ålands östas utögra en del av republikens Finland, men republikens statsmakt är med avseende å den begränsad så tillvida, att lagstiftning, förvaltning och beskattning äro överlämnade Å Ålands befolkning att själva utöva. I övrigt gälla republikens allmänna lagar. På de områden där självstyrelse råder, tillkommer republikens blott att övervaka, att autonomien upprätthålles enligt lagstiftningen att gärnas lagstiftning icke strider mot republikens allmänna intressen.

För självstyrelsen har Åland egen organ. Lagstiftning och beskattning utövas av landstinget. Och jämte det Åland äger deltaga i riksdagsmannaväl för landstinget genom regeringen till riksdagens insända motioner och petitioner. Landstinget väljes genom omedelbar, proportionella och hemliga val. Rösträtten är allmän och lika för män och kvinnor; den tillkommer alla Ålandningar, som fylt 21 år. Tinget sammantledt ärligen; det består av 30 medlemmar, valda för 3 år. Republikens förordnare inom ögrupperna, landsbudsbyråns kan med utövande av republikens president utpöjda landstinget och påbjuda nya val. Fråga om utnämning av landsbudsbyråns utses nämligen av presidenten efter överenskommande med tingets ordförande. Skulle samförstånd ej erås, nämner tinget fem personer, som erbjuda erfordriga förutsättningar för att landskapet skall väl förvaltas samt stå säkerhet tillrätagas, och presidenten träffar sitt val mellan dem. Dessa bestämmelser om utnämningen äro garanterade genom överenskommande i Genève. Ålands språk är landskapet Åland är svenskt; på detta språk äro även regeringen och de centrala myndigheterna att skriva. Såväl med statsmyndigheterna på Åland som med landskapsförvaltningen.

Landskapet Ålands utafstafat för 1926 slutade på 5,166,900 mark. Inkomsterna för samma år stiga till 453,000 mark; de motsvara alltså icke tillräckligtvis utgifterna. Detta förhållande att självstyrelsens inkomster och utgifter icke täcka varandra — har förutsetts i lagen, som bestämmer att landskapet skall erhålla bidrag ur statens medel, så att det icke nödgas vidkännas högre beskattning än den i medelstall för motsvarande åndamål anordnades i republikens. Att Åland genom internationell avtal förklarats neutralt, har icke varit utan inverkan på lagstiftningen rörande dess inbyggares skyldighet att göra värnplikt. Enligt lagen av den 6 maj 1920 äro 66 härföran beträddade och ålagda att "i stället biträda vid fäderneslandets försvar genom att göra motsvarande tjänst vid lots och fyrtårningarna". I lagen av den 11 augusti 1922 ingår ytterligare speciala bestämmelser, som äsyfta att trycka Ålands befolkningens svenska språk, kultur och sedvänjor. I sådant syfte är stadgat att varken landstinget eller kommunerna äro skyldiga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än svensk-språkiga. Där stannar i landskapet upprätthåller undervisningsanstalter, skall undervisningen ske på svenska. Ålands areal omfattar omot västerområden, 1,236,1 kv.km. Landskapets

NAGOT OM ÅLAND OCH ÅLANDNINGAR.

Landet med tusende öar och skär, donat ur havsöfvers sköte, Åland, vårt Åland, vär bebyggd det är; dig går vår längtan till möte.

JOHN GRANDELL.

Med den arkeologiska vetenskapens hjälp har forskaren kunnat utröna, att Ålands fastiga, havsospolade klippor redna för 4.000 å 5.000 år sedan voro bebodda av människor. Talrika rester visa, att det Ålandska stenåldersfolket utkämpade en tung och svår kamp för tillvaron. Men tiden har svunnit hä. Århundrade har lagts till århundrade, Årtusende till Årtusende, och stenåldersfolket primitiva kultur har efter hand trängt sig undan av nyare och bättre kulturer.

Det råder intet tvivel om att ölandet mycket tidigt införlivades med Sveaväldet, och den förhistoriska tidens kultur på Åland var i minsta detalj densamma som motsvarande tidskedens väster om det skiljande vattnet. Professor Volonmaa påstår således bl. a., att "Åland genom sin befolkning sedan urminnes tider tillhört Sverige", och samma sakkunnare anser det vara sannolikt, att Ålandningarna som svenskarnas bundsförvanter deltagit i det första korståget till Finland.

Genom Kongl. brev av år 1435 lades Åland under Norrriens domsaga, som vid denna tid uppräddades och som utom Åland omfattade norra delen av egentliga Finland, Satakunda och "övre och nedre Norrbotten". Från år 1524 till år 1537 innehades Åland såsom län av riksrådet Ivar Fleming. Han skötte sig mycket illa och blev sistnämnda år på grund härav frantagen länet, som då lades under kronan. År 1556 inträdde dock Åland i ett annat läge i det att en del av Finland jämte de Ålandska öarna av Kung Gösta skänktes såsom hereditio till ättlingssonen Johan. När Johans hereditio kort därefter — 1569 — upplöstes tillföll Ålands öarna Gustaf Vasas efterlevande gemål Katarina Stenbock. År 1603 utbytte hon emellertid sin Ålandska förlikning mot Drottningholms län. Efter denna tid omhändertogs Ålands förvaltning av kronans ställhållare, ända till genom 1634 års regeringsform rikets landtrogening slutligt ordnades, varvid Åland sammanfördes med det egentliga Finland till ett landsbudsbyrå och ledes under landsbudsbyråns i Åbo. Vid fredsdagen år 1869 avträdde Åland jämte Finland och en del av Västerbotnen till Ryssland, och därmed hade Ålands ödestimma för långa tider slagit. Med sorg och misströstan såg dess svenska folk mot kommande dagar. På nya ökända banor fann det sig tvungnet att, sammanlänkadt med Finland, vandra under den ryska dödsfästens ok. Trunget att höja sig under våldet skulle Ålands östas folk likväl aldrig glömma det gamla kända moderlandet, aldrig förgåta de stolta, vackra minnen, som trots allt bundo det samman med Sverige. En ny tid hade emellertid randats, och folket fann det klokt att tillvärdare resignera.

Världskriget var i mer än ett avseende av epokgörande betydelse för Åland och dess folk. Ålands östas stora strategiska betydelse hade till följd att ryssarna i försvars- och sannolikt även i anfallslyste besatte ölandet med militär och där uppförde befästningar. Gärna undgingo visserligen att i närmvarid grad direkt utsättas för krigets ödelagelse. Men ryssarna själva foro tidtals fram där som fiender. Den fredliga befolkningen betungades med dagsverken för krigsändamål och med godtyckliga utskrivningar. Den privata ägaranderten kränktes, friheten i hemmen stördes, stölder och brott voro talrika och upprörande mord begingos. Det kan under sådana omständigheter icke förväntas, att det medfödda aldrig helt utlocknade rysshatt hos befolkningen äro uppfamnade. Och på samma gång vaknade åter hos Ålands östas den gamla kära tanken att förena gärna med Sverige.

När under senare hälften av år 1917 de ryska välsedden gingo över alla gränser, när vid denna tid moerkovtorna reddo sig att bränna Ålands gårdar och byar, brant folket till lamod definitivt. Åland beslöts att gå sitt öde i egen händer. I augusti 1917 samlades således i Finström representanter för de Ålandska kommunerna och beslöts att en delegation "bringa den svenska regerings och representationens kännedom, att på grund av särskilda orsaker den Ålandska befolkningen liv-

ligt östundade sina öars förening med Sveriges rike". Av mellankommande hinder blev detta beslut icke omedelbart verkställt. Det kom först några månader senare till utförande. Ungefär samtidigt med Finlands självständighetsförklaring anställdes på Åland en folkomröstning, varvid ölandets inbyggare så gott som enhälligt uttalade sig för återförening med det gamla moderlandet. Ålandstolkets nu öppet deklarerade önskan framfördes genom en deputation till Sveriges kongung, som i sitt svar den 2 februari 1918 uttalade den förhoppningen, att det skulle lyckas Sveriges regering att i samförstånd med Finland bringa framgång åt Ålandningarnas strävanden.

Det gick dock icke så. Frågan härsköts ock till Nationernas förbundsråd, som efter lång tvekan den 24 juni 1921 dekreterade, att Åland även framtigt skulle förbliva politiskt förenat med Finland. Dock erhöll ölandet en viss grad av självstyrelse, och internationella garantier gavs för bevarandet av dess svenska karaktär. I anslutning till Förbundsrådets beslut erattes 1856 års konvention den 29 oktober 1921 med en internationell överenskommelse, rörande Ålands östas neutralisering. Den är undertecknad av Finland, Estland, Lettland, Polen, Tyskland, Danmark, England, Frankrike och Italien.

Ålands självstyrelse är fastställd i lagarna av den 6 maj 1920 och 11 augusti 1922, vilken senare är utfärdad i överensstämmelse med Finlands den 24 och 27 juni i Genève avgivna och i Nationernas förbunds råds protokoll intagna förbindelse. Denna autonomi består med grundlagshelgd och kan icke ändras annat än med Ålandningarnas eget medgivande. Ålands östas utögra en del av republikens Finland, men republikens statsmakt är med avseende å den begränsad så tillvida, att lagstiftning, förvaltning och beskattning äro överlämnade Å Ålands befolkning att själva utöva. I övrigt gälla republikens allmänna lagar. På de områden där självstyrelse råder, tillkommer republikens blott att övervaka, att autonomien upprätthålles enligt lagstiftningen att gärnas lagstiftning icke strider mot republikens allmänna intressen.

För självstyrelsen har Åland egen organ. Lagstiftning och beskattning utövas av landstinget. Och jämte det Åland äger deltaga i riksdagsmannaväl för landstinget genom regeringen till riksdagens insända motioner och petitioner. Landstinget väljes genom omedelbar, proportionella och hemliga val. Rösträtten är allmän och lika för män och kvinnor; den tillkommer alla Ålandningar, som fylt 21 år. Tinget sammantledt ärligen; det består av 30 medlemmar, valda för 3 år. Republikens förordnare inom ögrupperna, landsbudsbyråns kan med utövande av republikens president utpöjda landstinget och påbjuda nya val. Fråga om utnämning av landsbudsbyråns utses nämligen av presidenten efter överenskommande med tingets ordförande. Skulle samförstånd ej erås, nämner tinget fem personer, som erbjuda erfordriga förutsättningar för att landskapet skall väl förvaltas samt stå säkerhet tillrätagas, och presidenten träffar sitt val mellan dem. Dessa bestämmelser om utnämningen äro garanterade genom överenskommande i Genève. Ålands språk är landskapet Åland är svenskt; på detta språk äro även regeringen och de centrala myndigheterna att skriva. Såväl med statsmyndigheterna på Åland som med landskapsförvaltningen.

Landskapet Ålands utafstafat för 1926 slutade på 5,166,900 mark. Inkomsterna för samma år stiga till 453,000 mark; de motsvara alltså icke tillräckligtvis utgifterna. Detta förhållande att självstyrelsens inkomster och utgifter icke täcka varandra — har förutsetts i lagen, som bestämmer att landskapet skall erhålla bidrag ur statens medel, så att det icke nödgas vidkännas högre beskattning än den i medelstall för motsvarande åndamål anordnades i republikens. Att Åland genom internationell avtal förklarats neutralt, har icke varit utan inverkan på lagstiftningen rörande dess inbyggares skyldighet att göra värnplikt. Enligt lagen av den 6 maj 1920 äro 66 härföran beträddade och ålagda att "i stället biträda vid fäderneslandets försvar genom att göra motsvarande tjänst vid lots och fyrtårningarna". I lagen av den 11 augusti 1922 ingår ytterligare speciala bestämmelser, som äsyfta att trycka Ålands befolkningens svenska språk, kultur och sedvänjor. I sådant syfte är stadgat att varken landstinget eller kommunerna äro skyldiga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än svensk-språkiga. Där stannar i landskapet upprätthåller undervisningsanstalter, skall undervisningen ske på svenska. Ålands areal omfattar omot västerområden, 1,236,1 kv.km. Landskapets

NAGOT OM ÅLAND OCH ÅLANDNINGAR.

Landet med tusende öar och skär, donat ur havsöfvers sköte, Åland, vårt Åland, vär bebyggd det är; dig går vår längtan till möte.

JOHN GRANDELL.

Med den arkeologiska vetenskapens hjälp har forskaren kunnat utröna, att Ålands fastiga, havsospolade klippor redna för 4.000 å 5.000 år sedan voro bebodda av människor. Talrika rester visa, att det Ålandska stenåldersfolket utkämpade en tung och svår kamp för tillvaron. Men tiden har svunnit hä. Århundrade har lagts till århundrade, Årtusende till Årtusende, och stenåldersfolket primitiva kultur har efter hand trängt sig undan av nyare och bättre kulturer.

Det råder intet tvivel om att ölandet mycket tidigt införlivades med Sveaväldet, och den förhistoriska tidens kultur på Åland var i minsta detalj densamma som motsvarande tidskedens väster om det skiljande vattnet. Professor Volonmaa påstår således bl. a., att "Åland genom sin befolkning sedan urminnes tider tillhört Sverige", och samma sakkunnare anser det vara sannolikt, att Ålandningarna som svenskarnas bundsförvanter deltagit i det första korståget till Finland.

Genom Kongl. brev av år 1435 lades Åland under Norrriens domsaga, som vid denna tid uppräddades och som utom Åland omfattade norra delen av egentliga Finland, Satakunda och "övre och nedre Norrbotten". Från år 1524 till år 1537 innehades Åland såsom län av riksrådet Ivar Fleming. Han skötte sig mycket illa och blev sistnämnda år på grund härav frantagen länet, som då lades under kronan. År 1556 inträdde dock Åland i ett annat läge i det att en del av Finland jämte de Ålandska öarna av Kung Gösta skänktes såsom hereditio till ättlingssonen Johan. När Johans hereditio kort därefter — 1569 — upplöstes tillföll Ålands öarna Gustaf Vasas efterlevande gemål Katarina Stenbock. År 1603 utbytte hon emellertid sin Ålandska förlikning mot Drottningholms län. Efter denna tid omhändertogs Ålands förvaltning av kronans ställhållare, ända till genom 1634 års regeringsform rikets landtrogening slutligt ordnades, varvid Åland sammanfördes med det egentliga Finland till ett landsbudsbyrå och ledes under landsbudsbyråns i Åbo. Vid fredsdagen år 1869 avträdde Åland jämte Finland och en del av Västerbotnen till Ryssland, och därmed hade Ålands ödestimma för långa tider slagit. Med sorg och misströstan såg dess svenska folk mot kommande dagar. På nya ökända banor fann det sig tvungnet att, sammanlänkadt med Finland, vandra under den ryska dödsfästens ok. Trunget att höja sig under våldet skulle Ålands östas folk likväl aldrig glömma det gamla kända moderlandet, aldrig förgåta de stolta, vackra minnen, som trots allt bundo det samman med Sverige. En ny tid hade emellertid randats, och folket fann det klokt att tillvärdare resignera.

Världskriget var i mer än ett avseende av epokgörande betydelse för Åland och dess folk. Ålands östas stora strategiska betydelse hade till följd att ryssarna i försvars- och sannolikt även i anfallslyste besatte ölandet med militär och där uppförde befästningar. Gärna undgingo visserligen att i närmvarid grad direkt utsättas för krigets ödelagelse. Men ryssarna själva foro tidtals fram där som fiender. Den fredliga befolkningen betungades med dagsverken för krigsändamål och med godtyckliga utskrivningar. Den privata ägaranderten kränktes, friheten i hemmen stördes, stölder och brott voro talrika och upprörande mord begingos. Det kan under sådana omständigheter icke förväntas, att det medfödda aldrig helt utlocknade rysshatt hos befolkningen äro uppfamnade. Och på samma gång vaknade åter hos Ålands östas den gamla kära tanken att förena gärna med Sverige.

När under senare hälften av år 1917 de ryska välsedden gingo över alla gränser, när vid denna tid moerkovtorna reddo sig att bränna Ålands gårdar och byar, brant folket till lamod definitivt. Åland beslöts att gå sitt öde i egen händer. I augusti 1917 samlades således i Finström representanter för de Ålandska kommunerna och beslöts att en delegation "bringa den svenska regerings och representationens kännedom, att på grund av särskilda orsaker den Ålandska befolkningen liv-

ligt östundade sina öars förening med Sveriges rike". Av mellankommande hinder blev detta beslut icke omedelbart verkställt. Det kom först några månader senare till utförande. Ungefär samtidigt med Finlands självständighetsförklaring anställdes på Åland en folkomröstning, varvid ölandets inbyggare så gott som enhälligt uttalade sig för återförening med det gamla moderlandet. Ålandstolkets nu öppet deklarerade önskan framfördes genom en deputation till Sveriges kongung, som i sitt svar den 2 februari 1918 uttalade den förhoppningen, att det skulle lyckas Sveriges regering att i samförstånd med Finland bringa framgång åt Ålandningarnas strävanden.

Det gick dock icke så. Frågan härsköts ock till Nationernas förbundsråd, som efter lång tvekan den 24 juni 1921 dekreterade, att Åland även framtigt skulle förbliva politiskt förenat med Finland. Dock erhöll ölandet en viss grad av självstyrelse, och internationella garantier gavs för bevarandet av dess svenska karaktär. I anslutning till Förbundsrådets beslut erattes 1856 års konvention den 29 oktober 1921 med en internationell överenskommelse, rörande Ålands östas neutralisering. Den är undertecknad av Finland, Estland, Lettland, Polen, Tyskland, Danmark, England, Frankrike och Italien.

Ålands självstyrelse är fastställd i lagarna av den 6 maj 1920 och 11 augusti 1922, vilken senare är utfärdad i överensstämmelse med Finlands den 24 och 27 juni i Genève avgivna och i Nationernas förbunds råds protokoll intagna förbindelse. Denna autonomi består med grundlagshelgd och kan icke ändras annat än med Ålandningarnas eget medgivande. Ålands östas utögra en del av republikens Finland, men republikens statsmakt är med avseende å den begränsad så tillvida, att lagstiftning, förvaltning och beskattning äro överlämnade Å Ålands befolkning att själva utöva. I övrigt gälla republikens allmänna lagar. På de områden där självstyrelse råder, tillkommer republikens blott att övervaka, att autonomien upprätthålles enligt lagstiftningen att gärnas lagstiftning icke strider mot republikens allmänna intressen.

För självstyrelsen har Åland egen organ. Lagstiftning och beskattning utövas av landstinget. Och jämte det Åland äger deltaga i riksdagsmannaväl för landstinget genom regeringen till riksdagens insända motioner och petitioner. Landstinget väljes genom omedelbar, proportionella och hemliga val. Rösträtten är allmän och lika för män och kvinnor; den tillkommer alla Ålandningar, som fylt 21 år. Tinget sammantledt ärligen; det består av 30 medlemmar, valda för 3 år. Republikens förordnare inom ögrupperna, landsbudsbyråns kan med utövande av republikens president utpöjda landstinget och påbjuda nya val. Fråga om utnämning av landsbudsbyråns utses nämligen av presidenten efter överenskommande med tingets ordförande. Skulle samförstånd ej erås, nämner tinget fem personer, som erbjuda erfordriga förutsättningar för att landskapet skall väl förvaltas samt stå säkerhet tillrätagas, och presidenten träffar sitt val mellan dem. Dessa bestämmelser om utnämningen äro garanterade genom överenskommande i Genève. Ålands språk är landskapet Åland är svenskt; på detta språk äro även regeringen och de centrala myndigheterna att skriva. Såväl med statsmyndigheterna på Åland som med landskapsförvaltningen.

Landskapet Ålands utafstafat för 1926 slutade på 5,166,900 mark. Inkomsterna för samma år stiga till 453,000 mark; de motsvara alltså icke tillräckligtvis utgifterna. Detta förhållande att självstyrelsens inkomster och utgifter icke täcka varandra — har förutsetts i lagen, som bestämmer att landskapet skall erhålla bidrag ur statens medel, så att det icke nödgas vidkännas högre beskattning än den i medelstall för motsvarande åndamål anordnades i republikens. Att Åland genom internationell avtal förklarats neutralt, har icke varit utan inverkan på lagstiftningen rörande dess inbyggares skyldighet att göra värnplikt. Enligt lagen av den 6 maj 1920 äro 66 härföran beträddade och ålagda att "i stället biträda vid fäderneslandets försvar genom att göra motsvarande tjänst vid lots och fyrtårningarna". I lagen av den 11 augusti 1922 ingår ytterligare speciala bestämmelser, som äsyfta att trycka Ålands befolkningens svenska språk, kultur och sedvänjor. I sådant syfte är stadgat att varken land